

ДОСВІД США ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ВЕТЕРАНІВ І ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Петрик Олена Леонідівна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри кримінального права та правосуддя
Національний університет «Чернігівська політехніка»
м. Чернігів, Україна*

Як показує міжнародний досвід, державне сприяння у працевлаштуванні та самозайнятості військовослужбовців, ветеранів АТО/ООС і членів їх сімей є одним зі стратегічних напрямків соціальної підтримки ветеранів загалом, адже дозволяє розвивати малий та середній бізнес в Україні, частково зменшуючи навантаження на фінансування соціальної сфери [1, с. 23].

У кожній економічно-розвиненій країні існують власні інструменти та стратегії підтримки ветеранів у сферах працевлаштування та підприємництва, які є ефективними та показовими для наслідування. Тому вважаємо за необхідне провести аналіз передового інноваційного досвіду державної підтримки військовослужбовців, ветеранів і членів їх сімей у сфері їхньої професійної самореалізації такої успішної країни як Сполучені Штати Америки, що дасть можливість вивчити позитивну практику державного регулювання питання підтримки країни вищезазначеної категорії громадян.

Так, говорячи про досвід підтримки ветеранського бізнесу в США, можна стверджувати, що в даному контексті саме пропозиція спровокувала попит. Ініційовані у 80–90-х роках початкові умови для створення ветеранського бізнесу, надання позик і кредитування, знайшли відгук серед ветеранської спільноти та в американському суспільстві загалом. Протягом наступних 10 років виникла потреба у створенні окремої інституції – Управління ветеранського бізнесу та цілої мережі локальних центрів задля подальшого сприяння розвитку ветеранського бізнесу.

Також задля забезпечення потреб громадян у працевлаштуванні діє Департамент праці (The Department of Labor). Він адмініструє федеральне трудове законодавство, щоб гарантувати права працівників на справедливі, безпечні та здорові умови праці, включаючи мінімальну погодинну заробітну плату та оплату понаднормових,

захист від дискримінації при працевлаштуванні та страхування на випадок безробіття.

При Департаменті праці діє Служба працевлаштування та навчання ветеранів (VETS), що надає послуги американським ветеранам та військовослужбовцям, які звільняються зі служби, готуючи їх до повноцінної кар'єри, надаючи ресурси та досвід працевлаштування, а також захищаючи їхні права на працевлаштування.

Служба пропонує послуги з працевлаштування та навчання ветеранам, які мають на це право, через неконкурентну Програму державних грантів «Робочі місця для ветеранів» (Jobs for Veterans State Grants Program). За цією програмою кошти виділяються державним агентствам з працевлаштування пропорційно кількості ветеранів, які шукають роботу в їхньому штаті. Також VETS приймає скарги та розслідує порушення Закону про права на працевлаштування та зайнятість військовослужбовців Збройних сил США, який захищає права на працевлаштування та забезпечує працевлаштування ветеранів, резервістів і членів Національної гвардії після закінчення строкової служби, а також забороняє дискримінацію при працевлаштуванні через минулі, теперішні чи майбутні військові обов'язки [2].

Водночас при Департаменті існує Консультативний комітет з питань працевлаштування, навчання та взаємодії з роботодавцями ветеранів, створений для оцінки потреб ветеранів у працевлаштуванні та навчанні, а також їхньої інтеграції в робочу силу. Він визначає, якою мірою програми та заходи Департаменту праці США задовольняють такі потреби, допомагає помічнику Міністра праці з питань працевлаштування та навчання ветеранів у роботі з роботодавцями щодо переваг працевлаштування ветеранів, а також надає рекомендації щодо навчання та роботи з роботодавцями з метою сприяння працевлаштуванню ветеранів [3].

Упровадження та подальшого активного розвитку здобула низка програм державної підтримки, що виникли внаслідок попередніх законодавчих змін. Однією з таких є Програма Boots to Business (B2B) – підприємницька освітня та навчальна програма, яку пропонує Управління у справах малого бізнесу (Small Business Administration, SBA) в рамках Програми допомоги переходу (Transition Assistance Program) від Міністерства оборони [4]. За результатом даної Програми було підготовлено професійно та випущено понад 165 000 військовослужбовців, ветеранів, військовослужбовців Національної гвардії та резерву, а також подружжя військових.

Не менш ефективною є Програма від Управління у справах малого бізнесу – Veterans Business Outreach Center (VBOC), що розроблена для надання послуг із розвитку підприємництва, таких як бізнес-навчання,

консультації та рекомендації партнерів для перехідних військовослужбовців, ветеранів, військовослужбовців Національної гвардії та резерву, а також подружжя військових, зацікавлених у створенні або розвитку невеликої компанії. Як бізнес-центри для ветеранів виступають 22 організації, які беруть участь у цій Програмі на базі угоди про співпрацю [5].

Була вдало започаткована ініціатива "National Veterans Small Business Week", покликана об'єднати спільноту ветеранів-підприємців і створити умови для обміну досвідом й ідеями. Розгалужена партнерська мережа тижня SBA відзначила силу та стійкість спільноти ветеранів, організовуючи заходи по всій країні та обмінюючись інформацією про ресурси, доступні для ветеранів-підприємців. Партнери та місцеві організації по всій країні зосереджуються на висвітленні різних аспектів підприємницької діяльності для досвідчених власників малого бізнесу й підприємців ветеранської спільноти в гібридних, особистих та віртуальних форматах, зокрема щодо таких тем: допомога в переході, навчання підприємництву, державні контракти, допомога в разі стихійних лих та доступ до капітальних ресурсів. Усі заходи є безкоштовними та відкритими для публіки [6].

Таким чином, державна підтримка військовослужбовців, ветеранів і членів їх сімей в США формувалася протягом десятиліть і є достатньо ґрунтовною. Успішно функціонує державний апарат, зокрема управління, департаменти, комітети та служби, які опікуються питаннями захисту професійних інтересів вищеназваної категорії громадян. Низка державних програм їхньої підтримки виникли саме внаслідок успішних попередніх законодавчих змін. Позитивний досвід у формуванні успішної державної політики щодо захисту військовослужбовців, ветеранів і членів їх сімей даної країни варто обов'язково взяти до уваги під час побудови системи державного регулювання питання професійної самореалізації військовослужбовців, ветеранів і членів їх сімей в Україні.

Література:

1. Потреби ветеранів 2023. Дослідження Українського ветеранського фонду Міністерства у справах ветеранів у партнерстві із соціологічною групою "Рейтинг", січень – квітень 2023 року. URL:https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2023/11/Potreby_veteraniv_2023.pdf (дата звернення: 21.12.2023).

2. US Department of Labor – Veterans' Employment and Training Service [Електронний ресурс]. *Indiana Department of Veterans Affairs*. URL: <https://www.in.gov/dva/veterans-services/us-department-of-labor-veterans-employment-and-training-service>

3. Veterans' Employment and Training Service [Електронний ресурс]. *US Department of Labor*. URL: <https://www.dol.gov/agencies/vets/about/advisorycommittee>

4. Boots to Business [Електронний ресурс] // U.S. Small Business Administration. URL: <https://www.sba.gov/sba-learning-platform/boots-business>

5. Veterans Business Outreach Center (VBOC) program [Електронний ресурс]. *U.S. Small Business Administration*. URL: <https://www.sba.gov/local-assistance/resource-partners/veterans-business-outreach-center-vboc-program>

6. Supporting the goals and ideals of "National Veterans Small Business Week". [Електронний ресурс]. *117th Congress*. URL: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-resolution/1453?q=%7B%22search%22%3A%5B%22Veterans%27+Business%22%2C%22Veterans%27%22%2C%22Business%22%5D%7D&s=1&r=24>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-42>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Петричук Вікторія Сергіївна

студентка факультету прокуратури

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

Право на працю є одним із гарантованих Конституцією України прав громадян. Так, відповідно до статті 43 Основного Закону, Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Така праця, не може бути примусовою [1].

На сьогоднішній день трудові правовідносини врегульовані нормами Кодексу законів про працю України. З початком повномасштабного вторгнення на територію України у трудове законодавство було внесено чимало змін, що вплинули, зокрема, й на реалізацію громадянами трудових прав.

Законодавчі зміни пов'язані з тим, що під час воєнного стану в нашій державі почастишали випадки відсутності працівників на роботі у зв'язку із збройною агресією, стали спостерігатися труднощі з виплатою заробітної плати, знищенням матеріальної бази підприємств,